

RUSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

ÚVOD

Vzdelávací štandard z ruského jazyka a literatúry je pedagogický dokument, ktorý stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a cieľov predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Predstavuje ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov – učebných požiadaviek. Tieto základné požiadavky môže učiteľ bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priradzuje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard z ruského jazyka a literatúry je určený pre školy s vyučovaním ruského jazyka ako jazyka národnostnej menšiny. Zohľadňuje rámcový učebný plán a je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale vytváral im primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Podstatou predmetu ruský jazyk a literatúra je viesť žiakov k uvedomeniu si jazykovej a kultúrnej pestrosti nielen v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí. Cez pochopenie významu jazyka pre národnú kultúru by mali žiaci dospieť k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí.

Predmet ruský jazyk a literatúra je procesuálne orientovaný predovšetkým na budovanie jazykovej, rečovej a komunikatívnej kompetencie žiakov, na schopnosť primerane a na dobrej jazykovej úrovni reagovať na najrozmanitejšie jazykové situácie. Jeho úlohou je podporovať aj celkový rozvoj osobnosti žiaka v komunikatívnej, poznávacej, estetickú a etickej rovine.

Výkonová časť štandardu obsahuje všeobecné a špecifické ciele daného tematického celku, ktoré majú byť žiakmi splnené v dvoch časových úsekoch: do konca druhého ročníka a do konca štvrtého ročníka.

Obsahová časť štandardu zachytáva rozsah učiva, ktorý sa má žiakom odovzdať ako záväzné učivo z daného tematického celku v danom časovom úseku, aby žiaci na požadovanej úrovni zvládli primerane, vhodne a správne každú veku primeranú komunikatívnu situáciu v materinskom jazyku.

CIELE PREDMETU

1. Osvojiť si jazykové, rečové vedomosti, zručnosti, návyky
 - rozvíjať jazykovú kultúru,
 - osvojiť si techniku písania a zručnosti písomného prejavu,
 - osvojiť si techniku hlasného a tichého čítania a čítania s porozumením,
 - poznať gramatické javy a uplatňovať ich v jazykovom prejave.

2. Adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu ústne a písomne
 - vyjadrovať svoje myšlienky, pocity, názory ústnou a písomnou formou,
 - formulovať otázky a dokázať na ne adekvátne odpovedať,
 - obohacovať slovnú zásobu.

3. Kriticky myslieť, zaujať stanovisko
 - vyjadriť svoje pocity a zážitky z prečítaného textu,
 - reprodukovat' každodenný, vecný text,
 - interpretovať umelecký text,
 - tvoriť texty ústne a písomne.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsah čítania a písania je v 1. ročníku rozdelený do troch období:

1. prípravné obdobie (predazbukové),
2. nácvičné obdobie (azbukové),
3. čítankové obdobie.

1. PRÍPRAVNÉ OBDOBIE

Dĺžka prípravného obdobia môže byť variabilná (aj niekoľko týždňov), závisí od individuálnych potrieb žiaka. Základným cieľom prípravného obdobia je pripraviť žiaka na proces osvojovania si čítania a písania.

Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní prípravného obdobia	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže porozumieť jednoduchej hovorenej reči, ✓ dokáže porozumieť jednoduchým pokynom učiteľa, ✓ dokáže porozumieť kratším súvislým prejavom učiteľa so známou lexikou a jazykovými javmi, ✓ dokáže správne vysloviť určité slová, slovné spojenia a frázy, pričom chápe ich význam, ✓ dokáže pomenovať predmety z najbližšieho okolia a vie ich správne použiť v komunikačnej situácii, ✓ dokáže rozlíšiť a určiť prvú hlásku slova, ✓ vie odpovedať na otázky podľa obrázkov, ✓ dokáže vytvoriť jednoduché vety, dialógy, ✓ vie s pomocou učiteľa reprodukovať krátke ľudové rozprávky, ✓ vie zarecitovať riekanky a krátke básne, ✓ vie čítať po písmenách, ✓ dokáže prečítať a napísať veľké tlačené písmená. 	<p>jazyk veta slovo slabika obrázok leporelo knižky – hračky detská hra pozdrav ospravedlnenie rozprávka riekanka</p>

2. NÁCVIČNÉ OBDOBIE

Nácvičným obdobím je ukončený nácvik čítania a písania. Je zamerané na osvojenie si čítania a písania ruskej cyriliky (azbuky).

Čítanie a písanie nemusí nutne prebiehať súčasne, v zmysle čo čítame, to píšeme.

Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní nácvičného obdobia	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pozná odlišnosť cyriliky a latinky, ✓ dokáže určiť pozíciu hlásky v slove, ✓ dokáže čítať slabiky, slová, vety a krátke celky, ktoré obsahujú otvorené slabiky, ✓ dokáže čítať slabiky, slová, vety a krátke celky, ktoré obsahujú slabiky so spoluhláskovou skupinou, ✓ dokáže čítať písané písmená, slabiky, slová a krátke celky, ✓ dokáže napísať písmená cyriliky (ruskej azbuky) v poradí, ako sú uvedené v šlabikári, ✓ dokáže spájať písmená do slabík a slov, ✓ vie odpísať písané písmená, slabiky, slová a vety, ✓ vie prepísať tlačené písmená, slabiky, slová a vety, ✓ vie napísať slová podľa diktovania, ✓ správne píše majuskuly na začiatku vety, 	<p>písmeno (minuskuly, majuskuly, tlačené, písané) slabika slovo veta text nadpis riadok odsek úryvok rozprávka báseň autor kniha časopis</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie ukončiť oznamovaciu, opytovaciu a rozkazovaciu vetu, ✓ v praktických činnostiach dokáže porozumieť pojmom rozprávka, báseň, text, nadpis, riadok, autor. 	<p>ilustrácia interpunkcia (bodka, čiarka, dvojbodka, spojovník, pomlčka, lomka, úvodzovky, tri bodky, bodkočiarka, otáznik, výkričník, zátvorky) diakritika (komparácia s našou abecedou, ruská azbuka má diakritiku iba na jednom písmene <i>ї</i>) mäkký znak <i>ь</i> tvrdý znak <i>ъ</i></p>
---	---

3. ČÍTANKOVÉ OBDOBIE

Čítankové obdobie treba chápať ako obdobie zdokonaľovania nadobudnutých spôsobilostí a ich využívania pri čítaní s porozumením v praktických i vzdelávacích činnostiach.

Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní čítankového obdobia	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ intonačne správne číta izolované krátke oznamovacie a opytovacie vety, ✓ vie reprodukovať prečítaný text, ✓ vie prečítať všetky písmená ruskej abecedy, ✓ pri čítaní vie spájať hlásky do slabík a vie prečítať všetky typy slabík vyskytujúcich sa v slovách, ✓ chápe význam prečítaného slova (priradí slovo k obrázku a naopak), ✓ chápe obsah prečítanej vety a krátkeho súvislého textu, ✓ pri čítaní rozlišuje pojmy: text, riadok, nadpis, ✓ v praktických činnostiach pozná funkciu diakritických znamienok, ✓ vie čitateľne napísať písmená písanej abecedy, ✓ dokáže správne spájať písmená v slovách, ✓ vie z písanej predlohy čitateľne a správne odpísať slová a krátky primeraný text, ✓ v praktických činnostiach vie členiť vety na slová, slová na slabiky tak, aby výsledkom bolo správne napísané slovo alebo veta, ✓ dokáže podľa diktovania napísať jednoduché krátke vety, ✓ na začiatku vety a vo vlastných menách píše majuskuly, ✓ pri písaní rozlišuje oznamovaciu, opytovaciu a rozkazovaciu vetu. 	<p>spisovateľ poézia rozprávka bábkové divadlo</p>

Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 2. ročníka	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Zvuková rovina jazyka a pravopis	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie správne artikulovať hlásky, slabiky (tvrdé a mäkké slabiky), ✓ v textoch správne aplikuje diakritické znamienka a vie ich pomenovať, ✓ dodržiava správnu výslovnosť slov a rozoznáva diakritické znamienka v grafickom prejave, ✓ v ústnom prejave a v čítaní vie rozlíšiť melódiu oznamovacej, opytovacej, rozkazovacej, zvolacej a želacej vety, ✓ vie spájať hlásky do slabík, slabiky do slov, slová do viet, vety do krátkych jazykových prejavov, ✓ vie rozčleniť krátke ústne a písomné texty na vety, vety na slová, slová na slabiky, slabiky na hlásky, ✓ pozná vzťah zvukovej a grafickej stránky hlások <i>я (яблоко), ю (мою), е (ель), ё (ёжик), э (это), и (ици), дж (джем), дз (дзюдо), сч (считать), зж (безжалостный), тц (отцы), дц (двадцать), тс (детский), гк (лёгкий), гч (легче), ться (заниматься), его (летнего), и (видеть), ы (рыба)...</i>, ✓ vie správne vyslovovať slová s mäkkým znakom <i>ь</i> a s tvrdým znakom <i>ъ</i>, ✓ vie správne vyslovovať slová so zdvojenými spoluhláskami <i>жж (дрожжи)</i>, ✓ ovláda správnu výslovnosť frekventovaných slov so zvláštnou výslovnosťou <i>здравствуй, пожалуйста, сегодня, сейчас, конечно, что...</i>, ✓ ovláda rozdelenie slov na konci riadka na základe slabičného princípu, ✓ ovláda písanie majuskúl na začiatku vety, vlastných mien osôb, zvierat, miesta bydliska... ✓ správne používa diakritické a interpunkčné znamienka, ✓ vie správne napísať vety podľa zámeru: oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, zvolacie, želacie. 	<p>hláska písmeno diakritické znamienka slabika slovo veta text majuskuly minuskuly</p>
Sloh	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže porozumieť jednoduchým pokynom, inštrukciám, otázkam a kratším súvislým prejavom so známou lexikou a jazykovými javmi, ✓ vie pomenovať osoby, zvieratá, veci, vlastností a činnosť vhodnými výrazmi na základe obrázkov a vlastných skúseností, ✓ vie jednoduchými vetami odpovedať na otázky podľa obrázkov, ✓ vie sformulovať otázku k prečítanému textu alebo 	<p>hláska písmeno tlačené a písané písmená diakritické a interpunkčné znamienka slabika slovo veta oslovenie, oznámenie otázka, prosba, rozkaz</p>

<p>počutému textu,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie reprodukovať krátke ľudové rozprávky, ✓ vie sformulovať blahoželanie ústne aj písomne (pohľadnica, list), ✓ vie porozprávať krátky príbeh zo života alebo z prečítaného textu, ✓ vie opísať ilustráciu alebo jednoduchý predmet, ✓ vie správne písať tvary majuskúl a minuskúl písanej azbuky (ruskej abecedy), ✓ vie správne a čitateľne odpísať jednoduchý písaný text, ✓ vie správne a čitateľne prepísať tlačенý text do písanej podoby, ✓ vie správne a čitateľne napísať podľa diktovania krátke známe slová a jednoduché vety. 	<p>list pohľadnica</p>
Čítanie a literárna výchova	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie definovať štandardizované pojmy, ✓ vie plynule a so správnou intonáciou prečítať jednoduché vety, ✓ vie vyhľadať texty v učebnici, v čítanke alebo iných tlačovinách, ✓ vie rozoznať báseň od iných literárnych útvarov, identifikuje veršovaný básnický útvar od neveršovaného, ✓ vie vytvoriť nadpis k rôznym textom, ✓ dokáže predniesť vyčítanku, porozprávať hádanku alebo zaspievať pieseň, ✓ vie vymenovať postavy z literárnej ukážky, ✓ vie vyhľadať rozprávky v detských časopisoch a interpretovať ich, ✓ spolu so spolužiakmi vie zahrať bábkovú hru, ✓ pozná detské časopisy a vie s nimi pracovať, ✓ vie odlíšiť bájku od iných textov umeleckej literatúry. Po prečítaní bájky vie povedať ponaučenie, ktoré obsahuje. 	<p>text báseň nadpis autor, spisovateľ čitateľ kniha, knižnica časopis ilustrácia hádanka vyčítanka rozprávka bájka bábkové divadlo</p>

Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 4. ročníka	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Zvuková rovina jazyka a pravopis	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie definovať štandardizované pojmy, ✓ vie vyhľadať a napísať slová v alfabitnom poradí, ✓ vie rozlíšiť, správne vyslovovať a napísať slová s tvrdými a mäkkými spoluhláskami: pravopis tvrdých a mäkkých spoluhlások, ✓ vie správne vyslovovať a napísať slová so zdvojenými spoluhláskami, ✓ vie správne vyslovovať a napísať slová, v ktorých dochádza k spodobovaniu spoluhlások vo vnútri slov a na konci slova (<i>книжка, зуб</i>), 	<p>spoluhlásky tvrdé, mäkké výslovnosť spoluhlások a ich spodobovanie majuskuly na začiatku vety a slov veta, text interpunkčné a diakritické znamienka</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie správne rozdeliť slová so zdvojenými spoluhláskami. 	
Sloh	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie porozprávať zážitok podľa osnovy alebo obrázkov na základe časovej postupnosti, ✓ dokáže napísať k príbehu osnovu, ✓ vie opísať (ústne a písomne) predmet, osobu, ilustráciu, ✓ opis vie rozčleniť do odsekov, ✓ vie samostatne tvoriť dialogický text podľa vzoru a navodenej hrovej situácie, ✓ vie začať a ukončiť telefonický rozhovor, ✓ vie požiadať o informáciu a podať stručnú informáciu, ✓ vie sformulovať jednoduché vety (ústne a písomne) ako reakciu na počutý alebo prečítaný text. 	<p>osnova opis odsek rozhovor telefonický rozhovor (začiatok a koniec) otázka – žiadosť o informáciu</p>
Významová/lexikálna rovina jazyka	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie definovať synonymá, tvoriť ich a používať vo vete, ✓ vie definovať antonymá, tvoriť ich a používať vo vete, ✓ vie tvoriť nové slová odvodzovaním bez používania terminológie, ✓ vie rozlíšiť nespisovné a spisovné slová, ✓ vie vyhľadať v slovníku slovo podľa abecedy, ✓ vie pracovať s prekladovým slovníkom. 	<p>synonymá antonymá obohacovanie slovnej zásoby spisovné slová nespisovné slová prekladový slovník</p>
Tvarová/morfologická rovina jazyka	

<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie definovať štandardizované pojmy a určiť ich v texte, ✓ vie rozlíšiť všeobecné a vlastné podstatné mená, ✓ ovláda tvary podstatného mena a vie ich používať v texte, ✓ vie určiť gramatické kategórie rod, číslo a pád podstatných mien, ✓ vie určiť zhodu prídavného mena s podstatným menom v rode, čísle a páde a použiť ju vo vetách, ✓ vie nahradiť podstatné mená zámenami a používať ich, ✓ vie určiť gramatické kategórie slovies, ✓ vie utvoriť rozkazovací spôsob, ✓ vie rozlíšiť a určiť základné a radové číslovky, ✓ vie vyhľadať, rozlíšiť a použiť v textoch: príslovky miesta – <i>близко, далеко, здесь, сюда...</i>, príslovky času – <i>завтра, сейчас, давно, теперь, утром...</i>, príslovky spôsobu – <i>быстро, вдруг, по-русски, хорошо...</i>, príslovky miery – <i>очень, совсем, вдвое...</i>, príslovky príčiny – <i>даром, сгоряча...</i>, príslovky účelu – <i>назло, нарочно, умышленно...</i>, predikatívne príslovky – <i>можно, нельзя, надо, нужно...</i>, ✓ predložky – <i>без, в, до, для, за, из, к, между, на, над, о, у, через, по...</i>, ✓ spojky – <i>и, да, тоже, и...и, ни...ни, но, или, или...или, либо...</i>, ✓ citoslovčia – <i>ура, ах, ох, ой, тик-так, мяу, ха-ха-ха, бац, кукареку...</i> . 	<p>všeobecné a vlastné podstatné mená prídavné mená zhoda podstatného a prídavného mena v rode, čísle a páde zámená základné, radové číslovky slovesá rozkazovací spôsob príslovky predložky spojky citoslovčia</p>
<p>Skladobná/syntaktická rovina jazyka</p>	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie rozdeliť krátke ústne a písomné prejavy na vety. - vie utvoriť jednoduché a rozvité vety. - vie členiť vety podľa obsahu na oznamovacie, opytovacie a rozkazovacie. - vie upraviť nesprávne poradie slov vo vete. - vie upraviť nesprávne poradie viet v krátkych jazykových prejavoch. 	<p>veta: jednoduchá, rozvité vety podľa obsahu: oznamovacie, opytovacie a rozkazovacie slovosled súvetie formálne spájanie viet do súvetia</p>
<p>Čítanie, literárna výchova</p>	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie nahlas, primerane rýchlo a s porozumením prečítať text, ✓ pri čítaní dodržiava správny slovný prízvuk a vetný dôraz, ✓ po príprave vie výrazne čítať text, pričom dodržiava správne dýchanie, prirodzenú intonáciu (vhodná sila, výška a zafarbenie hlasu), ✓ pri čítaní dodržiava spisovnú výslovnosť, 	<p>slovný prízvuk, vetný dôraz osnova časová postupnosť hlavná postava vedľajšia postava príslovie, porekadlo povešť rozprávka</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie v texte vyhľadať neznáme slová a vie s pomocou učiteľa a slovníkov vysvetliť ich význam, ✓ vie reprodukovať prečítaný text podľa osnovy, ✓ vie reprodukovať dej podľa časovej postupnosti, ✓ vie dokončiť rozprávanie začatého príbehu, ✓ vie porozprávať o dojmach z prečítaného textu, ✓ vie definovať štandardizované pojmy, ✓ vie určiť hlavnú a vedľajšie postavy rozprávky a dokáže zhodnotiť ich konanie, ✓ vie v texte vyhľadať príslovie a porekadlo a vysvetliť ich význam, ✓ vie určiť hlavnú myšlienku známej povesti, ✓ pozná charakteristické znaky rozhlasu, televízie a filmu, ✓ vie v texte identifikovať dialóg a dokáže ho aj prakticky zrealizovať. Pri dialógu vie správne využívať gestikuláciu, mimiku. 	<p>hlavná myšlienka rozhlas televízia film dialóg</p>
<p>Interkultúrna dimenzia</p>	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pozná charakteristické oblečenie v našej a ruskej ľudovej kultúry, ✓ pozná ruské ľudové rozprávky, napr. <i>Курочка Ряба, Теремок, Репка, Колобок, Гуси-лебеди</i>, a ich slovenské ekvivalenty, ✓ pozná ruské riekanky, básničky, pesničky, ✓ pozná tvorbu ruských autorov pre deti a mládež v origináli, resp. v preklade – <i>Самуила Яковлевича Маршака (Про всё на свете. Азбука в стихах и картинках), Льва Николаевича Толстого (Лев и мышь), Александра Сергеевича Пушкина (О золотой рыбке), Алексея Николаевича Толстого (Золотой ключик)...</i>, ✓ pozná kreslené rozprávky – <i>Ну, погоди!, Маша и Медведь, Белка и Стрелка...</i>, ✓ pozná obrazy <i>Виктора Васнецова (Алёнушка, Богатыри, Иван-Царевич на Сером Волке...)</i>, ktoré zobrazujú ruské rozprávky, ✓ vie porovnať, ako sa oslovujú dospelí u nás (pani Nováková, pán Kováč, pani riaditeľka, pán učiteľ...) a v Rusku (<i>Александра Фёдоровна, Юрий Васильевич...</i>), ✓ pozná jedlá národnej kuchyne Slovenska (halušky, kapustnica, pirohy) a Ruska (<i>борщ, пирожки, пельмени, блины</i>). 	<p>kroj časti oblečenia ľudová slovesnosť umelá rozprávka kreslená rozprávka detské riekanky, básničky, pesničky obraz ilustrácia vykanie oslovenie menom a otcovským menom národná kuchyňa na Slovensku a v Rusku</p>